

CHP değil sosyal demokrasi

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Bugün Türk siyasal yaşamındaki çarpıklıkların en önemli nedeni sosyal demokrasi eksikliğidir. Bu

eksiği CHP'nin barajı geçememesine ve parlamentoda temsil edilmemesine bağlamak yanlış. CHP orada olsaydı da bu yetersizlik yaşanacaktı.

Bir kere CHP barajı geçemediği için Türkiye'de sosyal demokrasi zaafa uğramış değil. Bunun tersi doğru: Sosyal demokrasi Türkiye'de hiç ve hiçbir zaman olmadığı için CHP de sonunda barajı geçemedi. Türkiye'de kabul edilmeyen, inanılmak istenmeyen husus bu. Dolayısıyla, CHP-sosyal demokrasi özdeşliğini bir kere daha burada koparalım. CHP farklı dönemlerde görece daha demokratik ya da sosyal politikalar izlemiş olabilir. Fakat bu niteliği ne dünkü ne de bugünkü CHP'yi sosyal demokrat bir parti yapmaya yeter. Sosyal demokrasi daha demokratik ya da daha sosyal olmaktan daha farklı ve özgül (spesifik) bir şeydir.

İkincisi, CHP sosyal veya demokrat tavrını gözetirken de daima devletçi, ayrışmayan toplum anlayışına dayalı bir siyaseti benimsiyordu. Onu reel bir sosyal demokrasi anlayışına yönelmekten asıl alıkoyan buydu. Çünkü, CHP o niteliğiyle önce liberal geleneği yadsıyordu. Oysa liberal bir anlayışa dayanmadan sosyal demokrat olunamaz. Üstelik oraya doğru açılmak her zaman mümkündü. Onun da bir tek koşulu vardı: Sosyal demokrasinin evrensel ilkelerini benimsemek ve geleneksel yapıdan kopma iradesini göstermek.

Bu noktada da CHP kanatlarından tepkiler geliyor ve deniyor ki, CHP sosyal demokratik ilkeleri benimsemiştir. Evet, görüntüde öyle. Ama siyaset bir şeyleri soyut düzeyde benimsemek değil, benimsenen şeyi toplumsallaştırmaktır. Bu işe soyunan partinin kendisini belli sınıf ve katmanlarla bütünleştirmesidir. İşte, CHP'nin tarihsel yenilgisini hazırlayan ve bugün de onu bir çıkmazın içinde tutan bu eksikliklerdir. 1970'lerde, o günkü siyasal ortam ve koşullarda iyi kötü belli ilkeleri, belli toplum kesimleriyle bütünleştirmeyi başaran CHP başarıyı da yakalıyordu. Ama bu 1980 sonrasında yapılamadı. Çünkü...

Türkiye ve dünya son yirmi yılda dönüştü. Siyasal alana yeni kavramlar girdi. Berlin Duvarı'nın yıkılmasını izleyen dönemde bu süreç hızlandı. Siyasetten de bunları kapsamaması beklendi. Eski kavramların önemi azalmadı kuşkusuz ama artık sadece sınıfsal çözümlenmelere dayanan bir siyaset süreci etkinliğini yitirdi. Bu süreç demokrasiden sosyale giden bir yörünge oluşturdu. Sosyal demokrasi kendisini her toplumda bu noktadan hareket ederek yeniledi.

CHP bu oluşumu algılayamadı. Siyasi ve toplumsal yapıda meydana gelen değişme onun elindeki kavram-araçları zaten eskitmişti. Yeni olguları da anlayamayınca CHP büyük bir boşluğa yuvarlandı. Hatta bana kalırsa daha da beterini yaşadı. Değindiğim bu süreç, bir yandan yeni demokrasi anlayışını ortaya koyarken, bir yandan da milliyetçi yaklaşımlarla bütünleşiyordu. CHP, ne yazık ki, başka bir şey yapamamanın şaşkınlığı ve telaşı içinde bu yöne saptı. Gitgide artan bir şiddetle milliyetçiliği savunur oldu. Milliyetçilik, CHP için bu partinin kendi geçmişiy-le bütünleşmesi şeklinde tezahür etti. Onu eleştirel bir bakışla değerlendirmesi gerekirken CHP, özellikle Deniz Baykal döneminde onunla daha sıkı bağlar kurdu. Askeriyeye dayanan bir siyaseti benimsedi. Laiklik, kimlik, meşruiyet krizlerini yaşayan Türkiye'de CHP onlarla bütünleşti. Sınıfsal tabanını yitirdi, sosyal dokudan koptu. Baraj bu anlayışa verilmiş yanıttır.

Uzun lafa gerek yok: Türkiye yeni anlayışı içeren bir sosyal demokrasiye muhtaçtır. Baykal'ın hazırladığı laikçi, milliyetçi, milliter CHP'sine değil!